

Pro Vocem

Гласовете на осъдените на пробация съживяват спомени

Co-funded by
the European Union

Реалностите от живота на ромите на пробация в Румъния

Universitatea de Vest
din Timișoara

MINISTERUL JUSTIȚIEI
DIRECȚIA NAȚIONALĂ DE PROBAȚIUNE

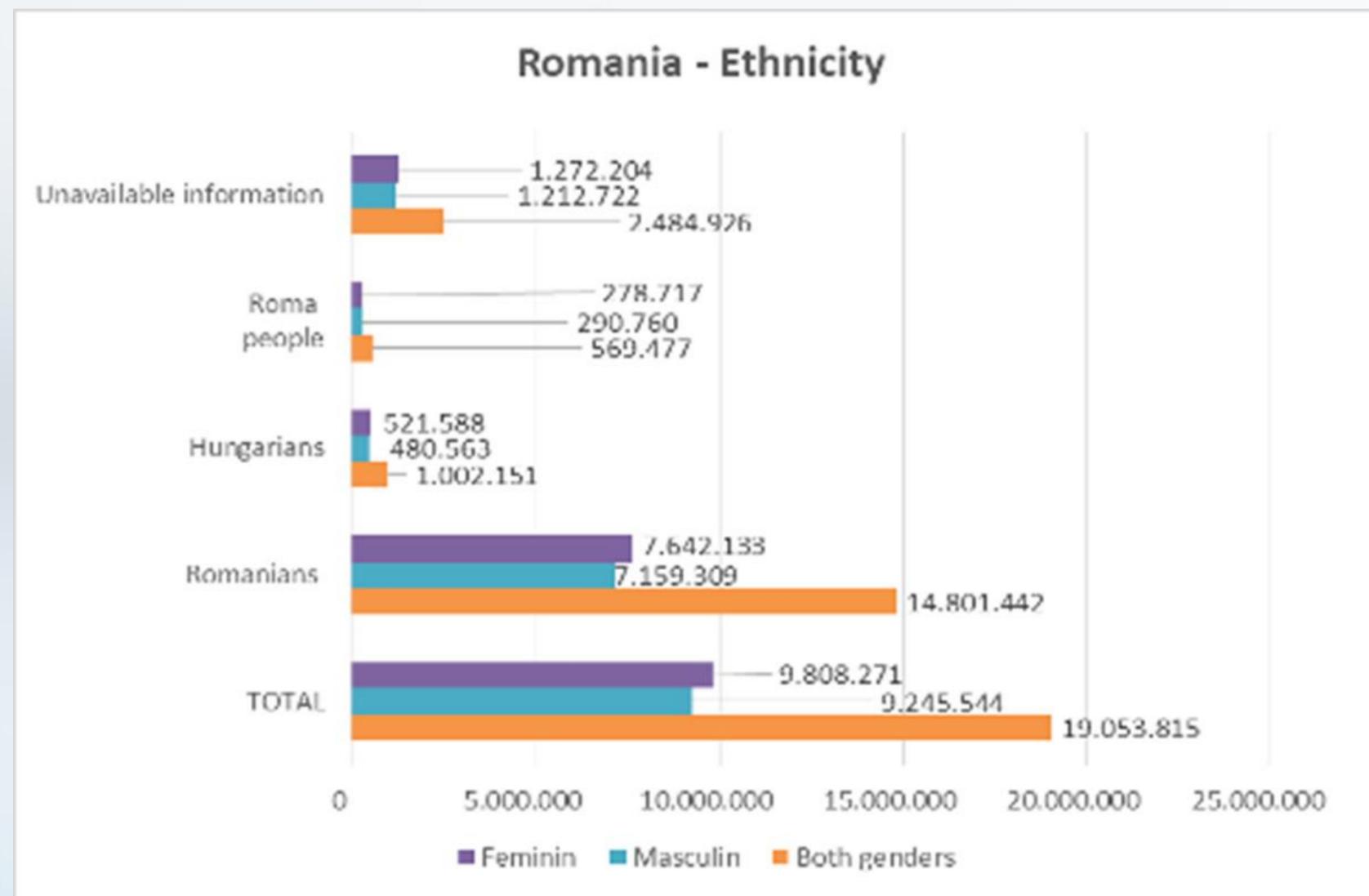
„Финансиран от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения са само на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за европейско образование и култура. Нито Европейският съюз, нито ЕАСЕА могат да бъдат държани отговорни за тях.“

Съдържание

- Румънска национална статистика
- Исторически контекст на ромите в Румъния
- Изследване в рамките на проект Pro Vocem
- Проучване на случай
- Кръгла маса в Румъния

Ромски етноси

Румънска национална статистика

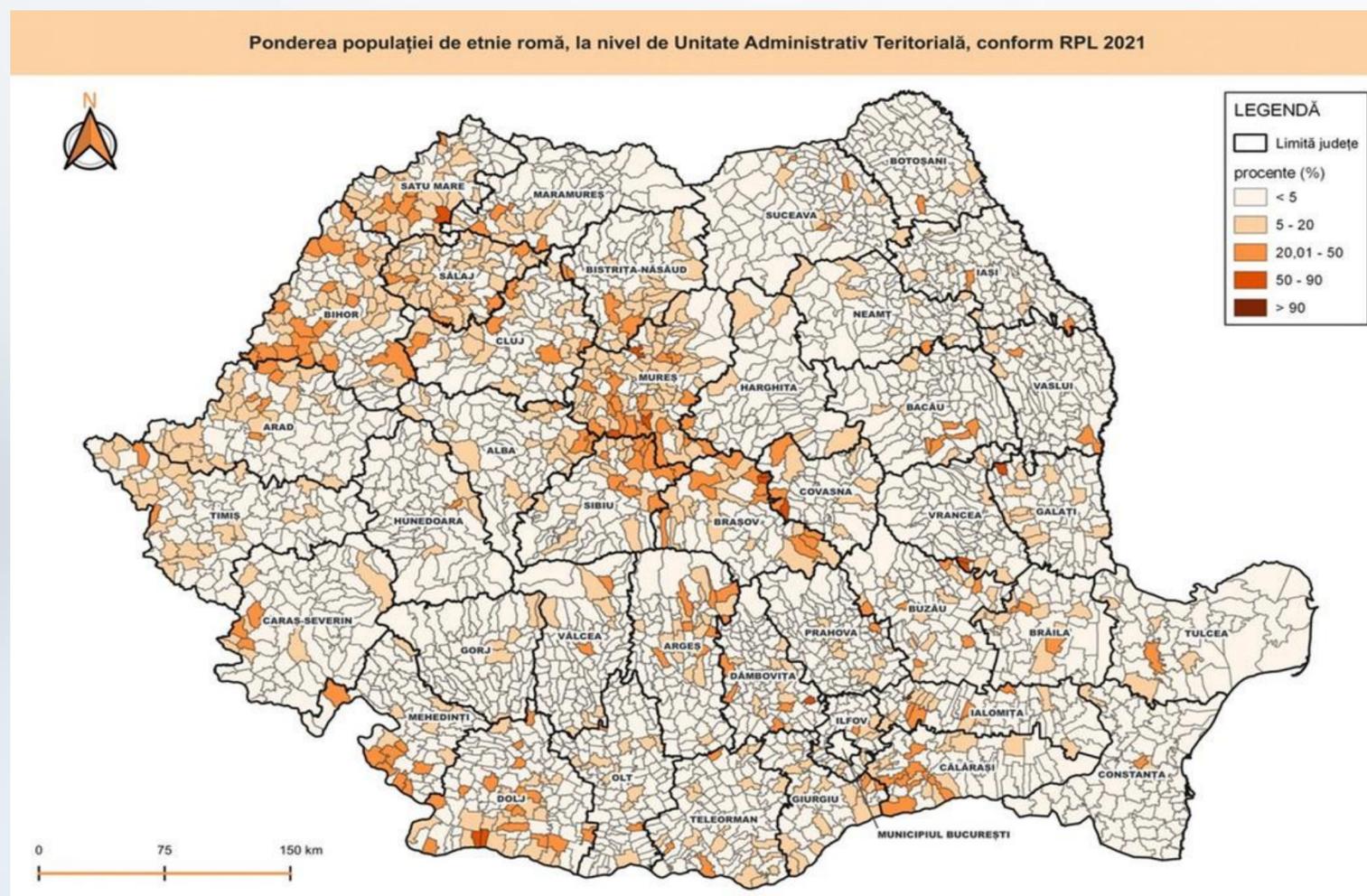
Значителна част от общото румънско население (приблизително 3% според данни от Национално преброяване през 2021 г.).

Третата етническа общност в Румъния, може би дори втората .

Източник: ВНЖ, 2021 г. Население и Жилища Преброяване, временни данни

Ромски етноси

Румънска национална статистика

3% ромско население, както е показано в Националното преброяване на населението на Румъния през 2021 г., е донякъде противоречиво, считано за твърде малко в сравнение с реалността.

Източник: ВНЖ, 2021 г., Представителство на ромски етноси в Румъния

3%

Преброяване

8%

РНДП данни

Ограничени изследвания и информация относно представителството на ромската етническа група в системата на наказателното правосъдие и пробационните служби.

Най-голямата малцинствена група, с която румънската пробационна служба работи.

Исторически контекст на ромите в Румъния

Произход и Робство на ромите

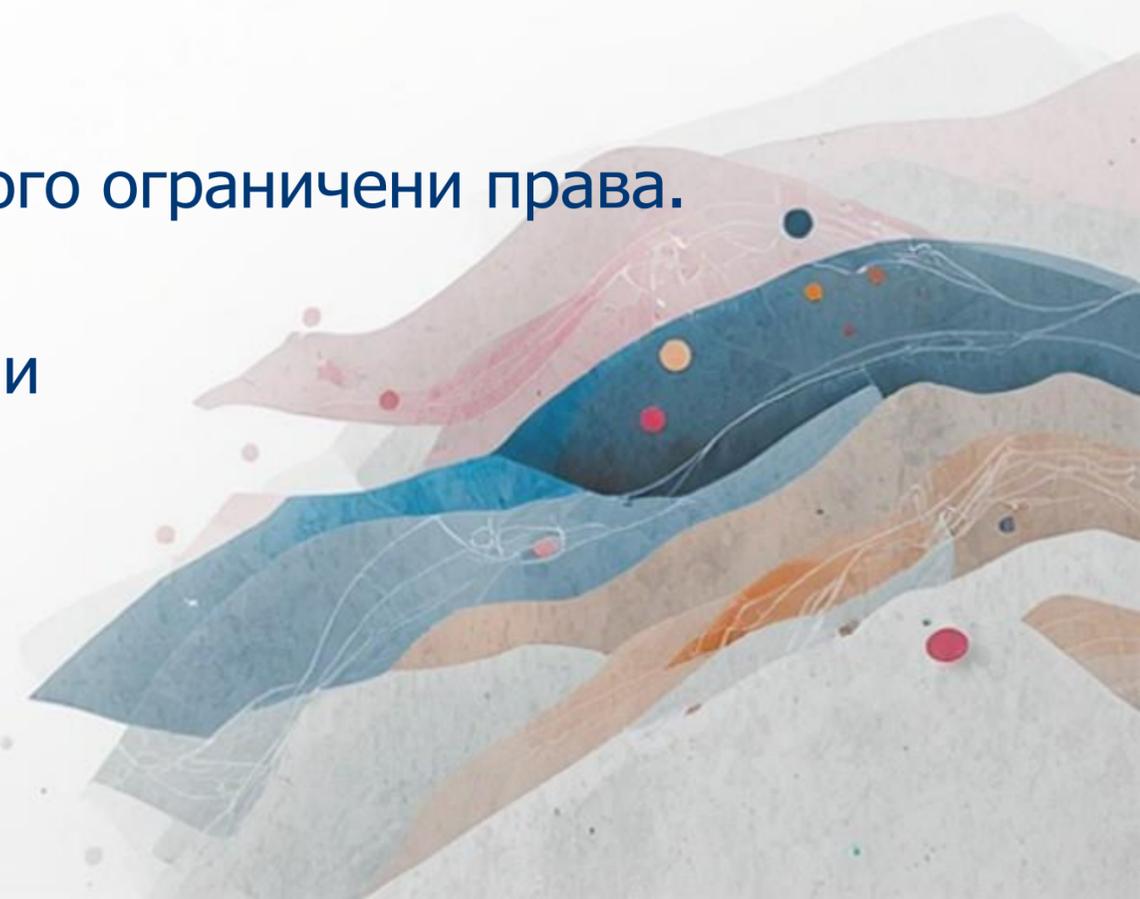
Произход

- Ромите са население от индийски произход.
- Те мигрират на Балканите и по-късно до Влахия, Молдова и Трансилвания.

Период на робство (Средновековие - 1856 г.)

- Рома са поробени от принцове, боляри и манастири.
- Те са могли да бъдат продавани и дарявани и са имали много ограничени права.
- Основни професии: земеделие
 занаяти (особено ковачество) музика и
 занаяти

Робство се премахва през 1856 г.

Историческо минало на ромите в Румъния през 20-ти Век

Втора Световна война

- Ромите са преследвани по време на Втората Световна война.
- Много са депортирани до концентрационни лагери като Аушвиц.
- Над 25 000 роми от Румъния са депортирани до Транснистрия.

Комунистически период

- Ромите са неофициално признати като етническо малцинство.
- Политики, насочени към принудителна асимилация и загуба на културна идентичност .

Историческ минало на ромите в Румъния след 1989 г.

Посткомунистически период

- Ромите са официално признати като етническо малцинство.
- Развитие на ромски организации и политическо представителство.

Текущи предизвикателства

- Бедност и социално изключване
- Ниско ниво на образование
- Трудно достъп до заетост и услуги

Историята на ромите е белязана от миграция, маргинализация и устойчивост.

Изследване в рамките на проект Pro Voset

2025 г., Румъния

Цел на изследването

Да се изследват преживяванията, свързани с расизъм и дискриминация, социално изключване, взаимодействие с пробационните служби и историческата памет.

Специфични Цели

- Идентифициране на дискриминационни преживявания.
- Разбиране на историческото влияние.
- Усилване на гласовете на ромите.
- Подобряване на пробационните интервенции.

Дизайн на проучването

Качествено изследване

- Полуструктурирани интервюта
- Исторически анализ на документи
- Включено наблюдение
- Разказ и тематичен анализ

Тематични анализ

Извадка

Целева група: роми на пробация и членове на техните семейства

Критерии за включване: Ромски лица, които са имали контакт с пробационната система (мъже и жени) и членове на техните семейства, с акцент - жени; възраст - над 18 години.

Вземане на проби метод: целенасочен + снежна топка

Участници

82 роми на пробация и членове на семействата им

4 Окръга: Констанца, Илфов, Яломица, Тимиш

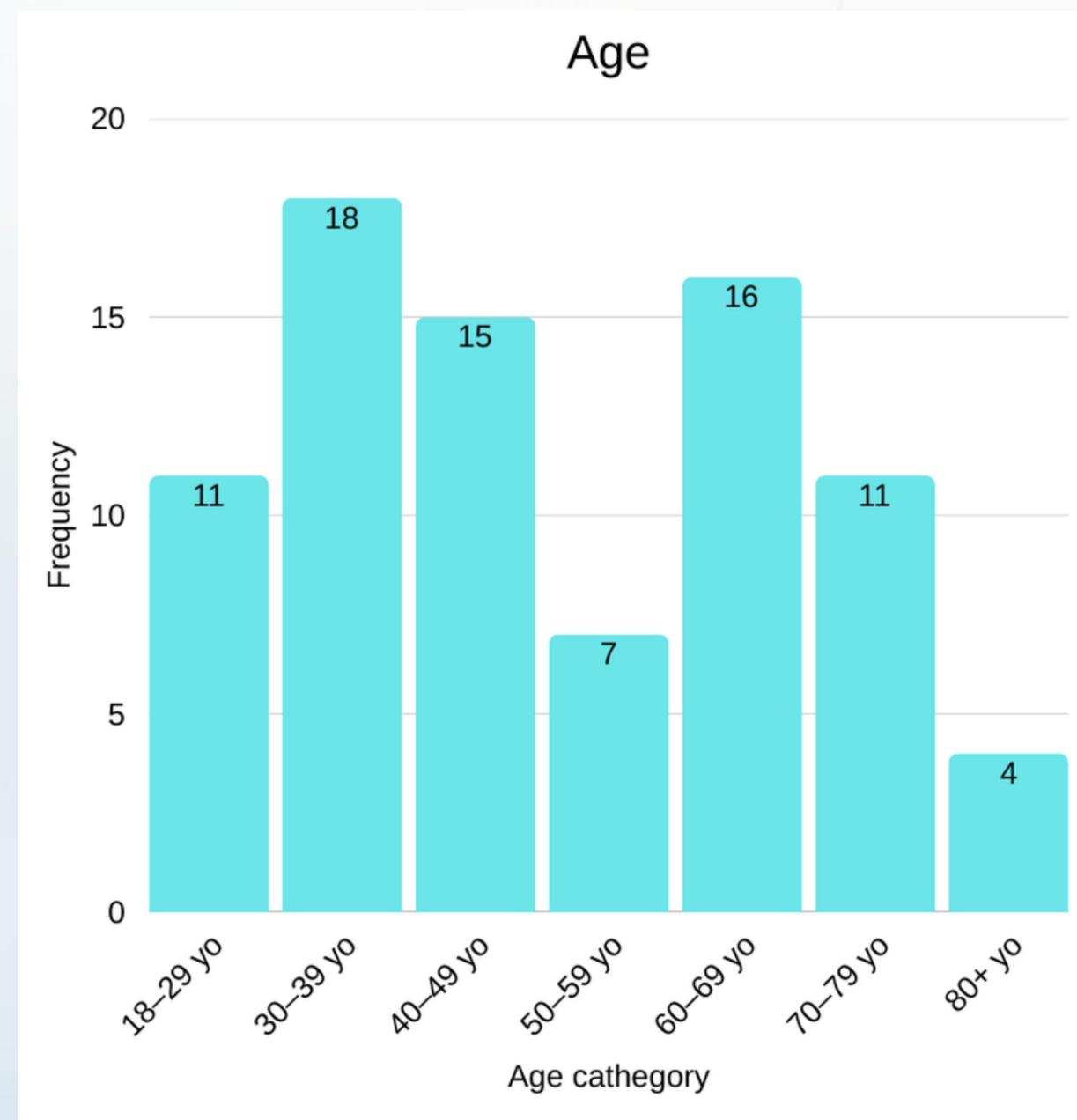
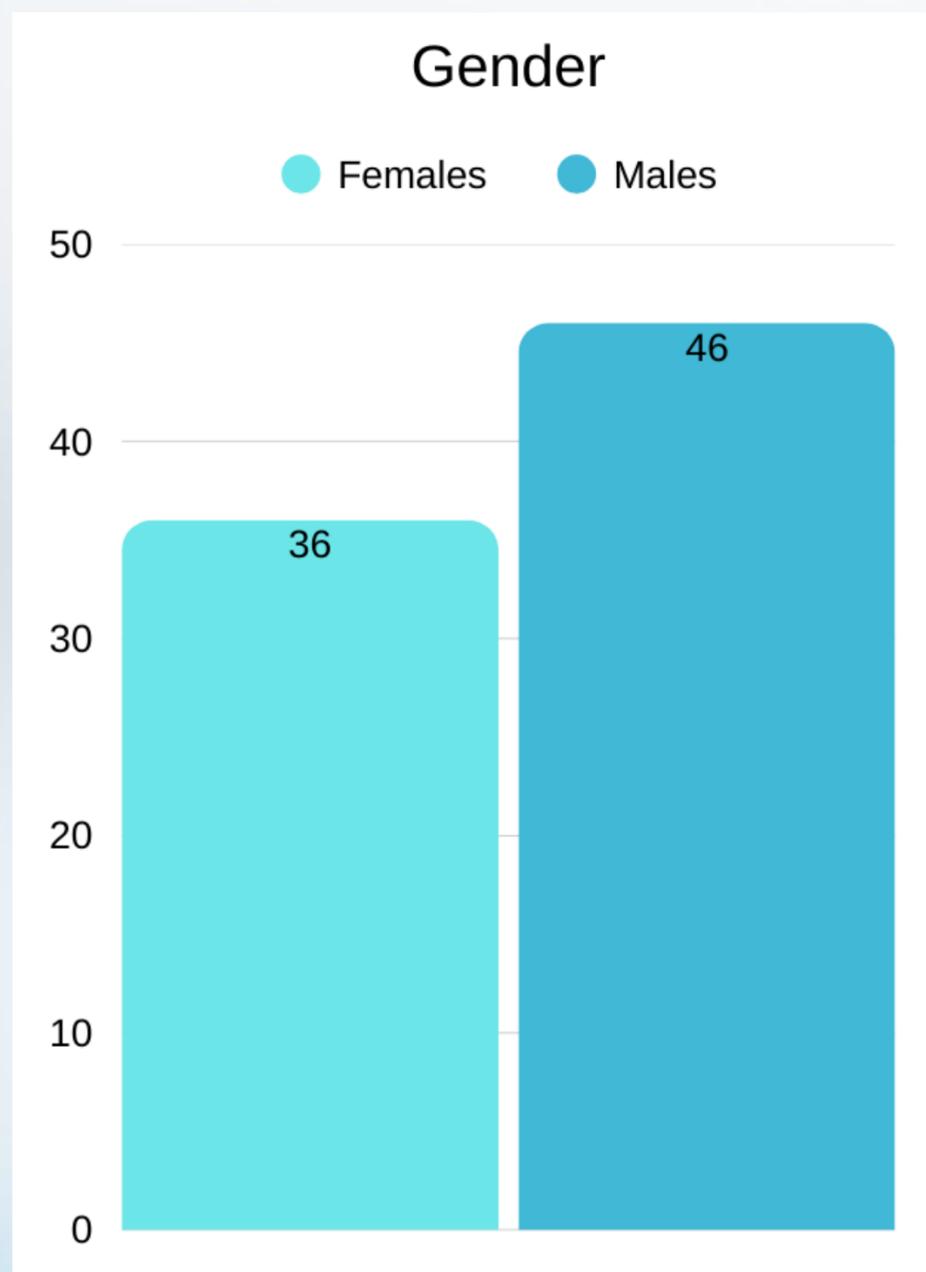
Възрастов диапазон: 18 - 94 години

Пол: 36 жени, 46 мъже

Период на интервюта между май - септември 2025 г.

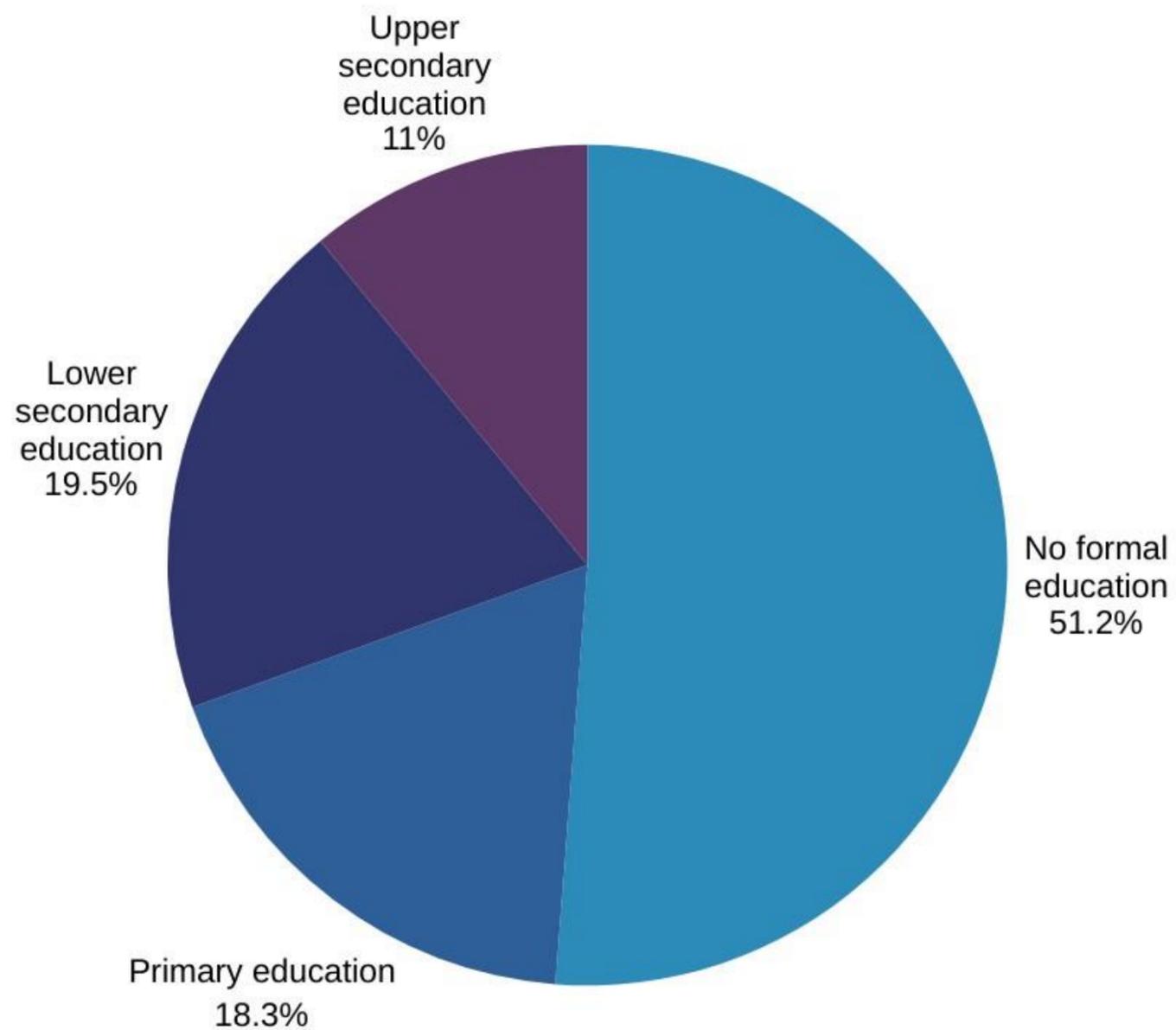

Социално демографски общ преглед на интервюиран лица

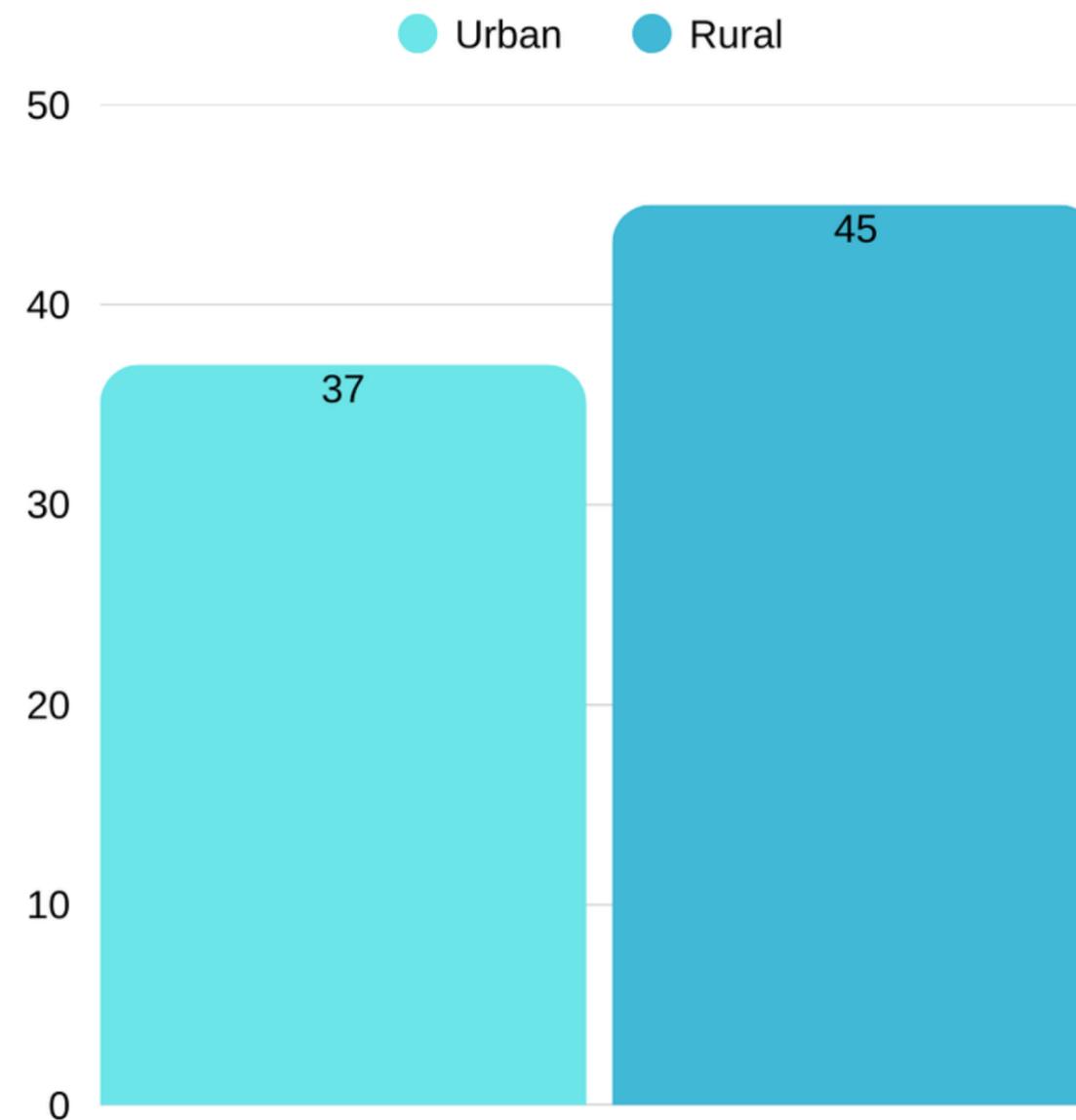

Социално демографски общ преглед на интервюиран лица

Level of education

Living area

Идентичност и лични преживявания

Участниците се определят етнически ясно и без колебание. Много от тях изразяват с гордост или с чувство на естествена принадлежност към ромската си идентичност, често формулирано като нещо наследено и безспорно („така ме е създал Бог“, „Родил съм се така“ по този начин). За някои, ромската идентичност носи положителен морален атрибут, такъв като уважение, лоялност или семейна сплотеност.

Повтарящ се модел е наличието на идентичности в подгрупи в рамките на ромската общност. Участниците често се описват не само като „роми“ или „цигани“, но и като принадлежащи към специфични вътрешни категории, като например „германски роми“, „синти/гипцери“ или „различни видове роми“. Тези отличия са често използван като акцент върху културните разлики, родословие, или възприемано моралено превъзходство („ние сме повече и по-добре възпитани“, „ние не сме като на други“).

Пол и интерсекционалност

Неравенството между половете се засилва от бедността и ниското образование.

Ромският етнически произход, полът и социалната маргинализация се пресичат.

Ограничения върху мобилността, социалния живот или публичното присъствие. Традиционни роли в семейството.

Скромност и правила за облекло.

По-ранен брак или ниско ниво на училищно обучение сравнен с момчета.

Публичност или независимо социализиране могат да бъдат разглеждани като неподходящи.

Жените имат по-малко автономност исторически погледнато.

Историческа памет и миграция

Исторически памет се появява като разказ от по-възрастните хора или фрагментиран, частичен, или напълно отсъстващ за по-младите ромски участници.

В много интервюта, спомени за депортиране до Буг/Транснистрия са предавани през поколенията и функционират като основен наратив, обясняващ семейната история и настоящите условия. Дори по-младите участници, които не знаеха подробности, все още описваха депортацията като определящо преживяване за техните предци.

Други респонденти съобщават, че не знаят семейни истории за депортации, миграция или важни исторически събития, засягащи ромите. За мнозина това отсъствие се обяснява с поколенческа дистанция, липса на комуникация в семействата или убеждението, че „тези неща са се случили на други, не на нас“.

COVID 19

В интервютата, преживяванията по време на пандемията от COVID-19 показват значителен вариации и като цяло ограничени доказателства за изрична етническа дискриминация. Повечето ромски участници описват неутрално или справедливо отношение от институции, особено в здравеопазването и публичната администрация. Няколко респонденти съобщиха, че са били третираны „като всички останали“.

Вместо със системна дискриминация, преживяванията изглеждат свързани с генерализиран страх и несигурност по време на пандемията.

Въпреки това, някои участници описаха форми на стигматизация или дискриминация.

Като цяло, интервютата показват, че пандемията не е въвела нови форми на етническа дискриминация, но е подчертала съществуващите структурни уязвимости.

Отношения с пробационната система

Интервютата разкриват постоянно положително възприемана на пробационните служители, като повечето участници наблягат на справедливост, подкрепа и уважително отношение. Само изолирани случаи посочват несъответствия или неудовлетворени нужди.

Важно е да се отбележи, че никой от на участници не е докладвал за етническа дискриминация в рамките на пробацията.

„Никога не се е случвало... те ми помогнаха.“

„Те се отнасяха много добре.“

„Това беше подкрепа... и тя ме успокои.“

Решения и надежди

Участниците изразиха силно желание обществото да гледа на ромите като на равноправни човешки същества, без предубеждения или предразсъдъци.

Няколко респонденти описват как ценността и достойнството се отнемат в момента, в който другите осъзнават, че те са роми. Един участник разказва, че хората гледат на ромите „от дистанция“ и виждат човешко същество, но когато разберат, че е ром, стойността на човешко същество намалява. *„Когато те гледат от далече, те виждат човешко същество...но когато те разберат, че си ром, виждат те различно.“*

„Не трябва да има разлика между роми и всяка друга нация. Всички трябва да сме еднакви.“

„Нека хората да срещат роми, да видят какви наистина са те, и само тогава да съдят. Да отидат в техните домове, и само тогава да съдят.“

Дискриминация и расизъм

В интервютата участниците съобщават за ясни моменти на неравно или неуважително отношение, свързано с етническата им принадлежност. Тези преживявания се случват в болници, квартали, работни места, и ежедневно взаимодействия.

Ежедневната дискриминация се проявява като периодично, но разпознаваемо преживяване, понякога омаловажавано или нормализирано от участниците. Уважението и правилното поведение често се описват като стратегии за избягване на стигмата.

Една жена описва как са ѝ се подигравали в болница, когато е довела детето си за лечение: *„Отидох в болницата с детето...и тогава докторът ми каза: „Защо дойде? Какво искаш?“ И тя ми се изсмя.“*
„Те ни обиждаха... крещяха от улицата, обиждаха ни, защото сме роми..“

Проучване на случай: Депортиране и семейна памет

„Моят майка почина на връщане... тя не можеше да продължи и се срина .“ IF_04

Участник от селски район в Румъния, ром, интервю, проведено с тричленно семейство.

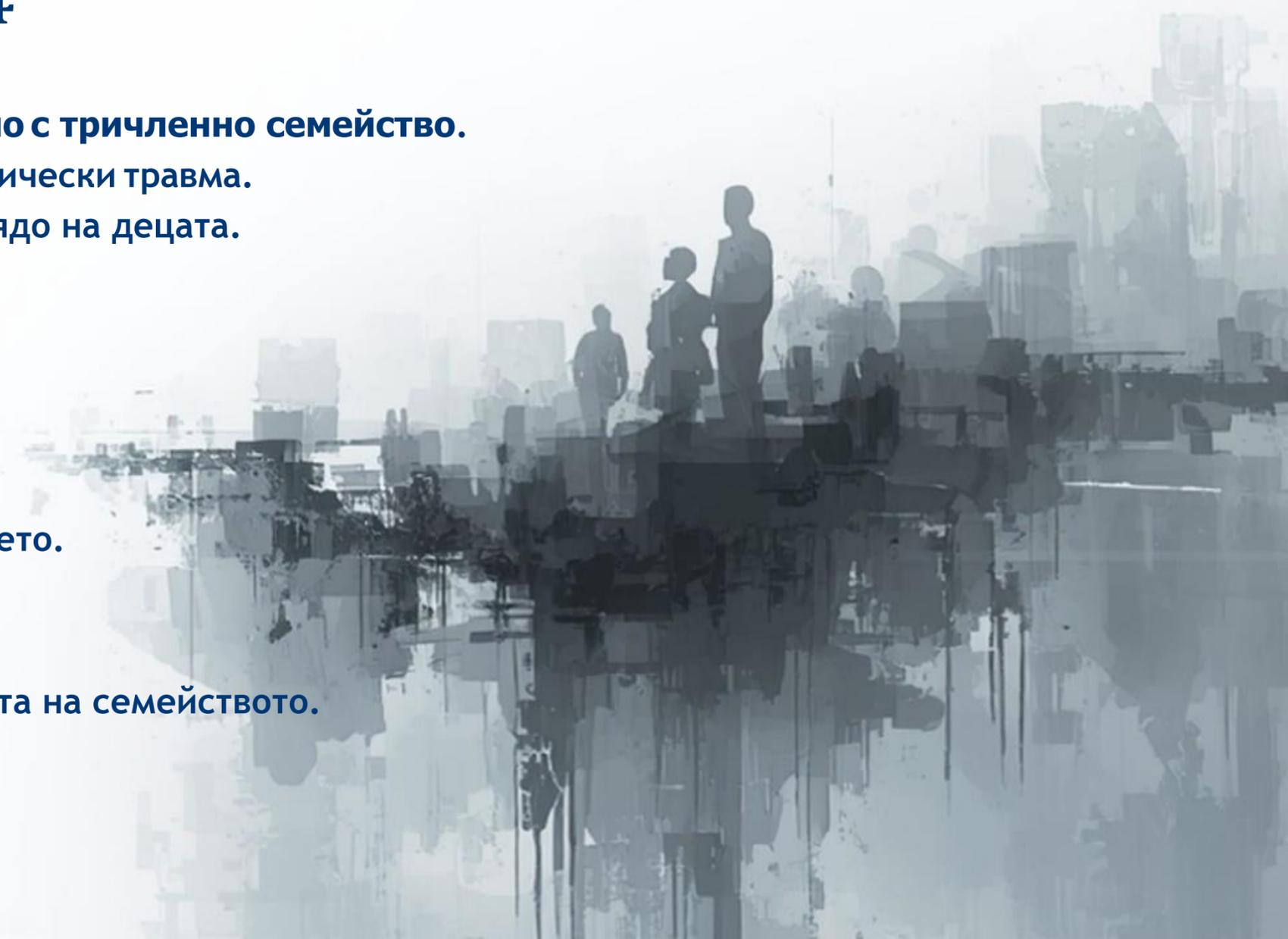
- Депортиране до Транснистрия представлява семейна исторически травма.
- Преживявания, предавани между поколенията от баба и дядо на децата.

Ключови исторически събития

- Принудително депортиране на основата на измама.
- Дълго пътуване под военен контрол.
- Екстремни условия на живот (глад, студ, болести).
- Смърт на членове на семейството по време на депортирането.

Значение за семейството

- Депортацията се разглежда като повратна точка в историята на семейството.
- Обяснява настоящата социална уязвимост.
- Източник на колективна идентичност и оцеляване.

Проучване на случай: Депортиране и Семейна Памет

Ключови теми

Идентичност и Дискриминация

- Силена ромска идентичност, комбинирана с желание за социално включване.
- Дискриминация често нормализирана и избягвана за предотвратяване на конфликт.
- Ромските жени са изложени повече поради видими етнически маркери (традиционни дрехи).

Роля на пробацията

- Пробацията, възприемана като подкрепяща институция.
- Помощ с документи и социални подкрепа.
- Участник се научил да чете и пише по време на надзор.

Фактори за устойчивост

- Силна семейна сплотеност
- Междугенерационна памет
- Институционален подкрепа
- Стратегии за адаптация

Кръгла маса

Межкултурен Диалог и Приобщаващи Практики/Експертен Принос за Подкрепа на Ромската Общност

19 ноември 2025 г.

Западен Университет от Тимишоара

21 специалисти от: Румъния, Холандия, Белгия, Германия, Словакия, Испания, Молдова - професионалисти в областта на пробацията, изследователи и академични среди, неправителствени и международни организации, публични органи, студенти

Цел

- Форум за академичен и професионален диалог
- Разбиране на системните предизвикателства пред които са изправени ромите на пробация
- Свързване на изследователските констатации и практика

Кръгла маса

Межкултурен Диалог и Приобщаващи Практики/Експертен Принос за Подкрепа на Ромската Общност

Идентифицирани теми

- Силна ромска идентичност и културна принадлежност
- Жените от ромски произход са жертви на множествена дискриминация
- Доказателства за междугенерационна маргинализация
- Пространствена сегрегация и ограничен достъп до ресурси

Пробационна Система

- Участниците говорят за обикновено положителни взаимоотношения с пробационните служители
- Доказателства от нарастваща културна чувствителност

Кръгла маса

Межкултурен Диалог и Приобщаващи Практики/Експертен Принос за Подкрепа на Ромската Общност

Ключови Препоръки

- Разработване на културално чувствителни пробационни интервенции
- Използване на интерсекционални и информирани за травмата подходи
- Укрепване на семейно ориентирани реинтеграционни програми
- Засилване на междуинституционалното сътрудничество

Въздействие на проекта

- Укрепване на партньорствата
- Подобро разбиране за преживяванията на ромите
- Подкрепа на политиките за приобщаване

Pro Vocem

Гласовете на осъдените на пробация съживяват спомени

„Финансиран от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения са само на автора(ите) и не е задължително да отразяват тези на Европейския съюз или Изпълнителната агенция за европейско образование и култура. Нито Европейският съюз, нито ЕАСЕА могат да бъдат държани отговорни за тях.“

www.uvt.ro/provocem